

УДК 379.85

Габа М. І.

*к.е.н., викладач,**ДНЗ «Львівське вище професійне училище торгівлі та сфери послуг», м. Львів*

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ - ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИД ТУРИЗМУ ДЛЯ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто сільський зелений туризм як перспективний вид туризму. Розкрито сутність сільського зеленого туризму, визначено його роль і значення. Обґрунтовано доцільність його розвитку та використання для покращення стану галузі туризму та для реформування економіки України загалом. Розглянуто ефективність регулювання державою цього виду туризму. Також в статті визначено актуальні завдання, що дасть можливість розвитку даного виду туризму.

Ключові слова: туризм, сільський зелений туризм, вид туризму, туристичний бізнес, малий бізнес, перспективи, розвиток.

СЕЛЬСКИЙ ЗЕЛЕНЫЙ ТУРИЗМ - ПЕРСПЕКТИВНЫЙ ВИД ТУРИЗМА ДЛЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Габа М. И.

В статье рассмотрен сельский зеленый туризм как перспективный вид туризма. Раскрыта сущность сельского зеленого туризма, определены его роль и значение. Обоснована целесообразность его развития и использования для улучшения состояния отрасли туризма и для реформирования экономики Украины в целом. Рассмотрена эффективность регулирования государством этого вида туризма. Также в статье определены актуальные задачи, дающие возможность развития данного вида туризма.

Ключевые слова: туризм, сельский зеленый туризм, вид туризма, туристический бизнес, малый бизнес, перспективы, развитие.

RURAL GREEN TOURISM – THE PERSPECTIVE FORM OF TOURISM FOR REFORMING UKRAINIAN ECONOMY

Haba M.

In the article attempted to consider rural green tourism as perspective tourism. The essence of rural green tourism, analyzed its role and importance. Its development and using for improving tourism and to reform Ukraine's economy in general is proved. The effectiveness of

state regulation of this type of tourism is considered. Features and benefits of rural green tourism are displayed. Determined environmental focus, the result and the source of rural green tourism. The article also shows the actual tasks that enable us to solve the effective development of this form of tourism. Investigated the appeal of promising form of tourism for potential consumers of this form of tourism. Outlined rural green tourism as a promising area of small tourism business, forecast recreation in the countryside.

Keywords: *tourism, rural green tourism, type of tourism, travel business, small business, prospects, development.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку економіки України змінюється структура туристичної галузі за рахунок розвитку перспективних видів туризму, в тому числі сільського зеленого туризму. Це специфічна форма відпочинку на селі, яка має широкі можливості використання природного, матеріального і культурного потенціалу певних регіонів. Дослідження сільського зеленого туризму є перспективним, тому що цей вид туризму набуває дедалі більшої популярності в сучасних умовах розвитку туристичного ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку сільського зеленого туризму досліджували такі вчені - економісти: С.О. Гуткевич [2], М. Желяк [8], Ю.В. Зінько [6], М. Д. Корінько [2], Т.Ю. Лужанська, С.С. Махлинець [3], Х.Й. Роглев [4], О. І. Станкевич-Волосянчук [7], М.Й. Рутинський [6], В. Одзімек [8], Л. І. Тебляшкіна [3] та інші науковці. Проте, зважаючи на актуальність питання щодо розвитку сільського зеленого туризму виникає необхідність у більш глибокому дослідженні поняття даного виду туризму, як перспективного виду туризму для покращення галузі туризму та для реформування економіки України загалом.

Метою статті є дослідження сільського зеленого туризму як перспективного виду туризму, який доцільно розвивати та використовувати для покращення галузі туризму та для реформування економіки України загалом.

Основні результати дослідження. Сільський зелений туризм, є перспективним видом туризму, що набуває дедалі більшої популярності в сучасних умовах розвитку туристичного ринку.

Він вважається одним із напрямів усталеного розвитку туристичної індустрії, що спрямований на охорону української природи та культурно-історичної спадщини, сприяння міжетнічній толерантності та залученню людей до активної участі у вирішенні власних фінансових проблем, працевлаштуванню безробітних, а також подолання характерного для клімату України сезонного характеру туристичного продукту [4].

Сільський зелений туризм є об'єктом дослідження багатьох вчених економістів,

екологів, які вивчають його різнобічно. Поняття «сільський зелений туризм» набуло еволюційного розвитку, відоме з часів Римської імперії, де серед членів патриціанських родин зародилася мода на виїзд із Риму на відпочинок у сільську місцевість. Інтерес до відпочинку в сільській місцевості у новітню добу поживається з XIX ст., а з другої половини XX ст. в урбанізованих країнах Європи саме сільський зелений туризм перетворився на один з основних засобів «порятунку» європейців від стресового впливу розвинутих промислових міст [6].

Термінологічне визначення сільського зеленого туризму запропоновано в проекті Закону України «Про сільський зелений туризм», як відпочинкового виду туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі) та отримання ними послуг сільського зеленого туризму [1]. Наведене поняття набуло поширення серед українських подорожувальників і туроператорів, а також державних структур, що займаються питаннями регулювання цього виду туризму в Україні. Законодавчо закріплено термін «сільський зелений туризм», юридичний зміст якого трактується як відпочинок в українському селі [6].

Вітчизняні та зарубіжні вчені розглядають сільський зелений туризм як специфічну форму відпочинку в приватних господарствах сільської місцевості з використанням майна та трудових ресурсів особистого селянського або фермерського господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості та культурної, історичної й етнографічної спадщини регіону [2] та як туризм, який проходить у сільському поселенні [6].

Згідно з визначенням Співки сприяння розвитку сільського зеленого туризму, сільський зелений туризм, як вид туризму – це відпочинок у сільській, курортній чи природоохоронній місцевостях, який вимагає належно облаштованих приватних садиб і відповідної інфраструктури [9].

Нами проведено аналіз розвитку сільського зеленого туризму як виду діяльності, що пов'язаний з організацією відпочинку туристів у сільській місцевості й характеризується ще такими особливостями: організація пішохідних подорожей; заготівля екологічно чистих плодів та ягід; покращення самопочуття подорожувальників; ознайомлення з національною культурою та кухнею, обрядами, звичаями, традиціями та народними ремеслами.

У деяких наукових публікаціях [10] сільський зелений туризм асоціюють з зеленим туризмом як новим його видом. Відповідно до запропонованих визначень, сільський зелений туризм і зелений туризм є аналогічними поняттями, які мають загальні цілі та форму організації. Суть зеленого туризму полягає у відпочинку в приватних господарствах у сільській місцевості, яка приваблює своєю недоторканою природою, пам'ятками історії та природи. Він впливає на економічні відносини між людьми у процесі виробництва матеріальних і духовних благ, дає можливість створити частину саме тих економічних благ,

яких потребують туристи.

Головна мета сільського зеленого туризму – сформувати новий туристичний продукт, що виходить за рамки традиційного уявлення про туристичну пропозицію України, і має враховувати природну, історико-культурну специфіку регіонів, а також більш істотно урізноманітнює традиційні пропозиції України.

Якісний відпочинок у сфері сільського зеленого туризму залежить від вибору шляхів подорожування, місць для відпочинку, сільськогосподарських і народних музеїв, а також центрів з обслуговування туристів із провідниками та екскурсоводами. Сільський зелений туризм – це туристична діяльність, що пов'язана із сільським середовищем, сільським будинком і заняттями, що ставлять в центр уваги природу і людину. Він належить до альтернативного або маломасштабного туризму і є одним із шляхів відходу від спустошливої практики масового (індустріального) туризму, матеріальна база і туристський продукт якого характеризуються жорсткою стандартизованістю, цілковитою орієнтацією на економічні цілі й великою мірою нехтуванням екологічними, соціальними і моральними цінностями, які забезпечує сільський зелений туризм [6].

Сільський зелений туризм є перспективним напрямом малого туристичного бізнесу, що передбачає активний відпочинок у сільській місцевості. Розмаїтість видів туристичних занять, таких як пізнавальні, розважальні, оздоровчі, робить сільський зелений туризм одним із привабливих видів рекреаційної діяльності, популярність якого постійно зростає. Цей вид туризму є одним із способів переходу туристичної індустрії до сталого розвитку й переосмислення природних і культурних цінностей. Він дає можливість використовувати існуючий житловий фонд, знижувати інвестиційні витрати й запобігати надмірному використанню лісових і пасовищних угідь. Низька щільність потоків туристів у сільських регіонах дає змогу більш рівномірно розподілити туристичні об'єкти на території, що не лише позитивно впливає на довкілля, але і приносить додаткові доходи місцевому населенню.

Послуги сільського зеленого туризму є носіями різних конкретних властивостей, що відображають його корисність, відповідають певним потребам і вимогам людей. Корисність продуктів (послуг) сільського зеленого туризму відображає його споживчу вартість, яку у свою чергу слід оцінити, тобто визначити якість. Як показав аналіз, потенційного споживача послуг сільського зеленого туризму приваблюють наближеність до природи, мальовничі краєвиди, чисте повітря, доповнювані гостинністю господарів і традиційним сільським побутом.

Крім того, розвиток сільського зеленого туризму спрямований на зростання обсягів внутрішнього туризму, а також підвищення життєвого рівня сільського населення за рахунок доходів від туристичної діяльності, адже селяни мають змогу вигідно реалізувати

безпосередньо на місці частину виробленої продукції; розвиток власного бізнесу; відродження інтересу до своєї країни; вирішення питань збереження історико-культурної спадщини і захисту навколишнього природного середовища; зміцнення здоров'я тощо.

Організація сільського зеленого туризму пов'язана з розробленням відповідних програм туристичних маршрутів сільського зеленого туризму, які можуть пропонувати: прогулянки у лісі, ознайомлення з українською народною культурою, звичаями та обрядами, які збереглися дотепер, освітньо-пізнавальні маршрути, які розкривають джерела народної культури та мистецтва, літератури, української духовності.

Особливість та значна перевага сільського зеленого туризму полягає в тому, що він не потребує великих капіталовкладень, оскільки передбачає використання наявної інфраструктури сільських населених пунктів, помешкань сільських господарів, що сприяє соціально-економічному розвитку села, відродженню й поширенню українських народних традицій та культури.

Із розвитком сільського зеленого туризму зростає також екологічна свідомість та обізнаність місцевих жителів, що сприяє поліпшенню стану довкілля у туристично-привабливих регіонах. Джерелом розвитку сільського зеленого туризму є ресурсний потенціал, його складові: людські, житлові, культурні, природничі, які не виснажуються, а навпаки, відновлюються. Ефективний розвиток сільського зеленого туризму дає можливість вирішити такі актуальні завдання, як підвищення рівня зайнятості та самозайнятості на селі; розвиток несільськогосподарських видів діяльності; збереження історико-культурної спадщини та природного середовища.

Соціальна характеристика розвитку сільського зеленого туризму свідчить про те, що він є одним із засобів диверсифікації джерел доходів сільського населення, як компонент комплексного розвитку сільських територій та сільської інфраструктури, а також як один із чинників стратегії подолання бідності в сільській місцевості.

Сільський зелений туризм позитивно впливає на вирішення соціально-економічних проблем села. Передусім це: розширення сфери зайнятості сільського населення, особливо жінок, можливості одержання селянами додаткового заробітку; більші можливості зайнятості сільського господаря не тільки у виробничій сфері, а й у сфері обслуговування. При певному збільшенні кількості відпочивальників виникає потреба в задоволенні їхніх різноманітних запитів, що у свою чергу стимулює розвиток сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинково-розважальних та ін.

Розвиток сільського зеленого туризму потребує створення економічних та організаційних передумов, зацікавленості місцевих органів влади в поширенні цього руху й ефективному використанні наявного житлового фонду. Активний розвиток сільського зеленого туризму сприятиме не тільки вирішенню завдань, що виникають перед сільською

місцевістю, але і створенню конкурентоспроможного туристичного продукту з урахуванням регіональної специфіки, що дасть можливість забезпечити ефективний розвиток рекреаційної галузі регіонів.

Результатом розвитку сільського зеленого туризму буде кращий благоустрій сільських садиб, вулиць, сіл; вищий рівень стимулів розвитку соціальної інфраструктури, підвищення культурно–освітнього рівня сільського населення.

Варто більш детально розкрити вагому роль сільського зеленого туризму у підвищенні культурно–освітнього рівня сільського населення. Готуючись приймати й обслуговувати відпочивальників, члени селянських родин мимоволі змушені поповнювати свої знання з ведення домашнього господарства, гігієни і санітарії, приготування їжі тощо, а спілкування з гостями розширює їхній світогляд, дає змогу зав'язати нові знайомства, мати друзів в інших населених пунктах.

Перспективний розвиток туризму, зокрема й такого його різновиду як сільський зелений туризм, зумовлює необхідність державного регулювання. Це передбачає встановлення його сутності, як об'єкта державного регулювання. Нормативно–правові документи, що регулюють діяльність сфери туризму, сільського зеленого туризму передбачають як загальні правові основи, так і соціально–економічні засади, принципи, механізми, регулятори здійснення цього виду діяльності. Змістом державного регулювання сільського зеленого туризму є різнобічний вплив органів державної влади, відповідальних за координацію діяльності та контроль за цією галуззю, вони беруть участь у покращенні й розвитку туристичної інфраструктури та впливають на результати діяльності суб'єктів господарювання у сфері сільського зеленого туризму, а також сприяють підготовці й підвищенню рівня якості надання відповідних послуг.

Висновок. Таким чином, на сучасному етапі сільський зелений туризм залишається високоперспективною галуззю сфери туризму, має важливе значення для економіки України, приваблює не тільки вітчизняних туристів, а й з багатьох країн світу, сприяє налагодженню зовнішньоекономічних зв'язків із різними державами.

1. Закон України «Про сільський зелений туризм» [Електронний ресурс]: Проект Закону України від 12.04.2007 р. № 3467 // Верховна Рада України. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=30022

2. Гуткевич С. О. Привабливість Українських Карпат: сільський зелений туризм / С. О. Гуткевич, М. І. Габа, М. Д. Корінько. – К.: НУХТ, 2016.

3. Лужанська Т. Ю. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: навч. посіб. / Т. Ю. Лужанська, С. С. Махлинець, Л. І. Тебляшкіна. – К.: Кондор, 2008.

4. Роглев Х. Й. Сільський туризм – перспективний напрямок розвитку туристської

індустрії України / Х. Й. Роглев // Туризм : теорія та практика. – 2005. – № 1.

5. Рутинський М. Й. Туристичний комплекс Карпатського регіону України : навч. посіб. / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – Чернівці: Книги – XXI, 2008.

6. Рутинський М. Й. Сільський туризм : навч. посіб. / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько. К.: Знання, 2006.

7. Станкевич-Волосянчук О. І. Сільський туризм : метод. посіб. / О. І. Станкевич-Волосянчук. – Ужгород, 2009.

8. Управління зеленим туризмом в регіоні: Українські Карпати та станція Луганська / В. Одзімек, М. Желяк. – Краків, 2009.

9. Офіційний сайт Співки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua>

10. Сільський зелений туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uzhgorod.net.ua/news>

Стаття надійшла до редколегії 27.04.2016 р.